

Kenya Tarihi

İnsanlığın Beşiği

Turkana Gölünün doğusunda yer alan Koobi Fora ve Büyük Çöküntü Vadisinde (Great Rift Valley) Dr. Richard Leakey ve ekibinin çalışmaları ile elde edilen fosil kaynaklarına göre Kenya'nın insanlığın doğduğu yer olduğuna inanılmaktadır. Leakey tarafından bulunan fosillerden birisi olan 1470 numara, Dünya yüzeyinde 2 milyon yıl yaşadığı düşünülen ve Homo Sapiens'in atası olduğu sanılan Homo Habilis olarak sınıflandırılmıştır.

İlk Yerleşimciler

Milattan önce yaklaşık 50.000 yılından itibaren insanların avcı-toplayıcı olarak yaşamlarını sürdürdüklerine inanılmaktadır. M.Ö 2000 yılından sonra Afrika'nın birçok bölgesinden göçmen gruplar Kenya'ya gelmişlerdir. Bu gruplar içerisinde en erkeni, Etyopya'dan gelen Kuşitik dil konuşan göçmenlerdir. Daha sonra gelen gruplara arasında Nilotik dil konuşan gruplar (bugünkü Kalenjin toplumunun ataları) ve Bantular (bugünkü Kikuyu, Gusii, Akamba ve Mijikenda toplumlarının ataları) yer almaktadırlar.

Swahili Kıyıları

Milattan sonra 500 yılından itibaren Arap ve Acem göçmenler Doğu Afrika kıyısına yerleşmeye başlamışlardır. Göçmenler, beraberlerinde Arap yarımadası, Hint alt kıtası, Batı Afrika ve Akdeniz ticaretini getirmişler ve hızlı bir kalkınmaya yol açmışlardır. Kıyı bölgesindeki ticaret hızla iç bölgeleri de etkilemiş ve fil dişi ve Afrikalı köle ticaretinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Göçmenlerin Arap dili ve kültürü ile yerli dillerin kaynaşmasından eşsiz Swahili (Sahil) dili ve kültürü ortaya çıkmıştır.

Portekiz Yönetimi

Portekizli denizci Vasco da Gama 1498 yılında Kenya kıyısındaki Malindi'ye ulaşmıştır. Ticaret yolları üzerindeki stratejik önemi nedeniyle Portekiz yönetiminin dikkatini çeken bölge, kısa sürede Portekiz yönetimi altına girmiş, denizciler için uğrak yeri olan önemli limanların bulunduğu kıyı boyunca çeşitli yerleşim yerleri ve kaleler inşa edilmiştir. Portekiz ve İspanyol denizciler için Mombasa'da askeri üs olarak kullanılan İsa Kalesi (Fort Jesus) 1593 yılında inşa edilmiştir.

Osmanlı Dönemi

Portekizlilerin Hint okyanusundaki faaliyetlerini sınırlandırmak amacıyla Yemen Valisinin görevlendirmesi ile Emir Ali Bey komutasında küçük bir Osmanlı donanması 1587'de Mombasa'ya gelerek limanı kontrol altına almak üzere bir kale inşa etmiştir. Kale, 1589'da Portekizlilerin denizden, bölgedeki Zimba yerlilerinin karadan kuşatması sonucunda düşmüş ve Osmanlı denizcileri, Mombasa'dan kuzeye doğru çekilmek zorunda kalmışlardır.

1837 - 1698

Umman Sultanlığı

1698 yılında Umman Sultanlığının Mombasa'daki İsa Kalesini ele geçirmesi ile Doğu Afrika kıyılarındaki Portekiz istilası sona ermiştir. Bölgeyi Hint alt kıtası ve Arap Yarımadası ile ticari olarak entegre eden Umman Sultanlığı, zamanla yönetim merkezini de Zanzibar'a taşımış, Swahili kültürü ile birlikte Kenya ve Tanzanya kıyılarında kendine özgü bir medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

1892 - 1844

Avrupalıların Gelişi

1844 yılında iki Alman misyoner olan Johann Ludwig Krapf ve Johannes Rebman, Kenya içlerine seyahat eden ilk Avrupalılar olmuşlardır. Daha sonra Nil nehrinin kaynağını bulmak üzere yola çıkan Richard Burton, David Livingstone, Henry Stanley gibi kaşifler Kenya içlerinde keşif yapmışlardır. 1882 yılında çeşitli keşifler yapan Joseph Thomson'ı James Hannington, Kont Samuel Teleki ve Ludwig von Hohnel takip etmiştir.

1891 - 1856

Doğu Afrika'nın bölünmesi

Avrupalı güçlerin Afrika mücadeleleri ve paylaşılması sürecinde Doğu Afrika'da İngiliz çıkarları en üst seviyeye ulaşmış 1885 yılında Kenya, İngiltere tarafından manda (*protectorate*) ilan edilerek, Mombasa-Uganda demiryolunun inşasına başlanmıştır. 1901 yılında tamamlanan demiryolu, belirgin ticari getirileri olmadığı ve oldukça zorlu koşullarda inşa edildiği için Kaçık Ekspresi (*Lunatic Express*) olarak adlandırılmıştır. İngiliz yönetimi, topraksız aristokratlar, eski askerler ve Güney Afrikalı beyaz köylüleri ülkede yerleşmeleri için teşvik etmiştir.

1921 - 1914

Birinci Dünya Savaşı

1916 yılı itibariyle ülkedeki birçok tarım alanını kullanan Avrupalı yerleşimciler ile yerli halk arasında önemli sürtüşmeler çıkmaya başlamıştı. Birinci Dünya Savaşı sırasında savaşmak veya hamallık yapmak üzere askere alınan 1,2 milyon Afrikalıdan 300.000'i hayatını kaybetti. Savaştan oldukça etkilenen geri kalanlar ise siyasi hareketlerde görev alarak sömürge yönetiminin sona ermesini isteyen girişimlerde bulundular.

1946 - 1939

İkinci Dünya Savaşı

İkinci Dünya Savaşında Etiyopya ve Burma'da İngiltere için savaşan Kenyalılar, memleketlerine döndüklerinde İngiliz askerleri için ödül olarak toprak verilirken Afrikalıların bunun dışında tutulduklarını gördüler. Bu durum, Avrupalı yerleşimciler ile Afrikalı Kenyalılar arasındaki husumeti bir kat daha artırarak sömürge karşıtı siyasi hareketleri güçlendirmiştir. Kenya Afrika Birliği (*KANU*), 1952 yılında Jomo Kenyatta'nın önderliğinde tesis edilmiştir.

1956 - 1952

Mau Mau İsyanı

Sömürge karşıtlığı, İngiliz hedeflerine karşı mücadelenin başlatıldığı Mau Mau isyanı ile yeni bir boyut kazanmıştır. 1952 yılında İngiliz yönetimi Kenya'da acil durum ilan ederek ülkeye çok sayıda asker sevk etmiştir. Yoğun gerilla çatışmalarının yaşandığı süreçte birçok Kenyalı toplama kamplarına kapatılmıştır. İsyen, 1956'da Toprak ve Özgürlük Ordusu lideri Dedan Kimathi'nin ele geçirilmesi ile sona ermiştir.

- 1963

Kenya, 1963 yılında **bağımsızlığını kazanmış**, Jomo Kenyatta ülkenin ilk Cumhurbaşkanı seçilmiştir.